

MUSA is de naam van de nieuwsbrief die we maandelijks uitbrengen voor alle leden van ons projectkoor.

De bedoeling is, dat we hierin allerlei informatie zullen brengen betreffende onze weg naar het concert van 2005. Het zou dan ook geweldig zijn, wanneer iedereen probeert kopij aan te leveren voor deze nieuwsbrief zodat we de weg naar 7 en 8 mei 2005 zo levendig mogelijk houden. Kopij kan worden ingeleverd bij Henriëtte Kamerink, voorzitter van Cantus luventis.

## HOE KOMEN WE AAN DE NAAM MUSA?

MUSA betekent in het Latijn: zanggodin. Vandaar dat we deze naam erg toepasselijk vinden voor deze nieuwsbrief. Hieronder een kopie, over de uitleg van de naam, uit het Latijns woordenboek:

*musca, muscipula, -ae f 1 muzevat; 2 valstrik. musculōsus adi. gespierd. Musa, -ae f 1 Muze (zanggodin); 2 poëzie; 3 gedicht; 4 lied; 5 geleerdheid; 6 studiën. musaeus adi. 1 dichterlijk; 2 welluidend. musĕum, -i n 1 verblijfplaats van de Muzen; 2 academie; 3 bibliotheek; 4 studeervertrek. musicus A adi. 1 muzikaal; 2 harmonisch; 3 dichterlijk; B (-i) m toonkunstenaar. musica, -ae f of musice, -ces f 1 muziek; 2 poëzie; 3 zang. musica, -orum n toonkunst. musigēna, -ae m muzenzoon. musivum, -i n mozaïekwerk.*



Begin dit jaar is het koor Cantus luventis gestart met het zoeken van leden voor het projectkoor voor 2005.

Het plan was opgepakt om in 2005, twee benefietconcerten in één weekend uit te voeren waarin 3 jubilea gevierd zouden worden, te weten:

- Cantus luventis bestaat in 2005, 25 jaar;
- De parochie van de Antoniuskerk in Musselkanaal bestaat 100 jaar;
- Nederland is in 2005, 60 jaar geleden bevrijd.

Tijdens deze concerten worden de 3e symfonie van Górecki en de Paukenmesse van Joseph Haydn (Missa in tempore belli, Hob.XXII:9) uitgevoerd. De 3e symfonie is in hoofdzaak een klagzang over de holocaust van de Tweede Wereldoorlog.

Ter gelegenheid van deze verschillende jubilea, vatten we het plan op om de opbrengst van deze

concerten ten goede te laten komen van een goed doel:

War Child Nederland heeft zich gespecialiseerd in psychosociale hulp aan oorlogskinderen. Vandaar dat we het erg toepasselijk vinden om de opbrengst aan War Child te schenken.



## REPETITIES

In principe repeteren we elke eerste vrijdag van de maand. Er is echter een aantal afwijkende data:

31 oktober	in plaats van 7 november
28 november	in plaats van 5 december
9 januari 2004	in plaats van 2 januari

We zijn op dit moment met ongeveer 80 enthousiaste koorleden onder leiding van Chris Holman.

Tot januari 2004 is het mogelijk lid te worden van dit projectkoor.

## VRIJWILLIGE BIJDRAGE

We hebben al verschillende vragen uit het projectkoor gekregen over een eventuele contributie die betaald zou moeten worden. We zijn er in eerste instantie van uit gegaan, geen contributie te vragen van de leden, alleen zou de partituur door iedereen zelf aangeschaft worden.

Toch hebben we gemerkt dat er de komende tijd onkosten zullen komen, zoals orkestleden, solisten e.d. die voor een bepaald bedrag ingehuurd zullen worden. Daarom hebben we besloten, dat het voor iedereen mogelijk is een vrijwillige bijdrage te geven, van bijvoorbeeld € 2,- per repetitie. De bijdrage kan in de daarvoor bestemde box voor War Child gedeponeerd worden. Wordt de bijdrage niet gebruikt voor onkosten, dan zal deze bij de opbrengst voor War Child gedaan worden.

Natuurlijk is iedereen vrij om geld te storten voor het project ten behoeve van War Child op rekeningnummer 301712271, ten name van War Child-concert 2005.

## De Paukenmesse van Joseph Haydn (1732-1809)

### Leven

Haydn werd geboren in Rohrau aan de Oostenrijks-Hongaarse grens. Zijn ouders waren arm maar er werd veel gemusiceerd in het gezin. De kleine Joseph had een heldere sopraan en hij mocht meezingen in het kerkkoor. Daar werd hij op achtjarige leeftijd ontdekt door een talentenjager van de keizer en zo kwam hij bij de Wiener Hofsängerknaben (dit koor bestaat nog steeds als de Wiener Sängerknaben!). Hier kreeg hij een uitstekende opleiding. Haydn bleef bij het koor tot zijn zeventiende. Toen werd hij weggestuurd omdat hij de staarten van de pruiken knipte van de jongens die voor hem stonden... Hij ging als onafhankelijk musicus zijn brood verdienen.

Van 1760 tot 1790 werkte Haydn als hofkapelmeester aan het hof van prins Paul Esterhazy. De dood van vorst Esterhazy veranderde Haydn's leven ingrijpend: het orkest werd ontbonden maar Haydn mocht zijn titel en jaargeld behouden. De componist was nu vrij te gaan waar hij wilde! Hij verliet Hongarije en ging naar Wenen. Daar kreeg hij van John Peter Salomon een uitnodiging om naar Londen te komen en daar zijn werken uit te voeren. Haydn ging twee keer naar Londen: van 1790 tot 1792 en van 1794 tot 1795. Daar floreerde de instrumentale muziek (Haydn schreef er zijn beroemde Londense symfonieën). Door de Händelfestivals die hij in Engeland bijwoonde en waar hij zeer van onder de indruk was keerde Haydn terug naar de koormuziek, eerst naar de missen (*Heilig-, Pauken-, Nelson-, Theresien-, Schöpfungs- en Harmoniemesse*) en later vooral naar het oratorium (de *Schöpfung* en de *Jahreszeiten*). Kort na het componeren van zijn oratoria nam zijn scheppingsdrang af. Hij bracht een rustige oude dag in Wenen door en stierf daar op 31 mei 1809.

### Missen

Haydn heeft in totaal dertien missen geschreven. Deze wijken onderling sterk af in karakter en type maar in grote lijnen zijn er drie periodes te onderscheiden:

1. 1749-1782. Dertien missen ontstaan. Vanaf 1760 vooral als opdracht van vorst Esterhazy om telkens op de naamdag van zijn vrouw (vorstin Maria Hermengild, Haydn mag haar graag) een mis te componeren. Het waren veelal missen in de Italiaanse stijl: in elke mis zat wel een solopartij. De strijkers dubbelden of steunden de koorpartijen en verder deden hooguit nog drie trombones mee en een orgel. De instrumentale muziek had dus een kleine rol.
2. 1782-1796. Dit is de Josephinische periode. Keizer Joseph II vereenvoudigde de liturgie en verbood teveel instrumenten in de kerk. In deze periode schrijft Haydn geen missen. Er is dus een onderbreking van veertien jaar.
3. 1796-1802. Hier ontstaan de zes grote plechtige missen. Het klassieke symfonieorkest wordt toegepast en de manier van schrijven is sterk contrapuntisch. Deze missen hebben een

opgewekt karakter en zijn sterk beïnvloed door de Oostenrijkse volksmuziek. Er zijn weliswaar grote tegenstellingen tussen soli en koor maar de partijen zijn meer geïntegreerd als eenheid dan bij zijn vroege missen waar de solopartijen domineren. Deze missen, vooral de Paukenmesse, zijn vocaal-instrumentale symfonieën ter ere van God; ze hebben het muzikaal idioom van opera en symfonie:

-de zelfstandige instrumentale thematiek is gelijkwaardig aan de thematiek van de symfonieën voor orkest. Zo maakt Haydn gewoon gebruik van de symfonische vormprincipes (heel duidelijk in het Gloria en het Credo: drie-delig en met sonatevorm: *expositie*, met hoofdthema in de hoofdtoonsoort, overgang naar de dominant, tweede thema in de dominant, afsluiting; *verwerking*, vrije fantasie over het thematisch materiaal, met modulaties naar andere toonsoorten; *reprise*, herhaling van de reprise, nu beide thema's in de hoofdtoonsoort). De stijl is contrapuntisch: vooral de korische fuga's aan het eind van het Gloria en Credo vallen op. Het flamboyante karakter valt goed samen met de Oostenrijkse barokke kerkarchitectuur!

-het beeldende karakter van de Missa in tempore belli (mis in tijd van oorlog, Oostenrijks-Franse oorlog) loopt vooruit op de 19<sup>e</sup> eeuw. De mis ontleent zijn bijnaam (Paukenmesse) aan de symbolisering van het oorlogsgeweld door de pauken in het Agnus Dei (donna nobis pacem, geef ons de vrede...).

De Paukenmesse is een festivalmis. Op de kritiek van de kerk dat zijn mismuziek wel erg vrolijk klonk, antwoordde Haydn: "Wenn ich an meinen Herrgott denke, dann hüpfst mir das Herz von Freude und die Noten hüpfen mit."

**CANTUS  
IUVENTIS**

**Benefietconcert  
7 en 8 mei  
2005**

Uitgevoerd worden  
de Paukenmesse van Haydn  
en  
de 3<sup>e</sup> symfonie van Górecki

**WAR  
child**

Cantus Iuventus  
voor War Child